

بررسی و مقایسه میزان سرسختی دانشجویان برونگرا و دانشجویان درونگرای ۲۷-۱۹ ساله دانشگاه اصفهان

سعیده خسروی^۱، کورش نامداری^۲، اعظم مرادی^۳

مقدمه

شخصیت ترکیبی از اعمال، رفتار، هیجانات و انگیزه های فرد است و این مؤلفه های سازنده شخصیت در افراد مختلف متفاوت است؛ علاوه بر این آنها با نسبت های گوناگون با یکدیگر ترکیب شده اند، به گونه ای که الگوهای شخصیتی متفاوتی به وجود می آورند. یکی از ویژگیهای شخصیتی که اخیراً مورد توجه روانشناسان قرار گرفته است سرسختی روانشناختی است. کوباسا (1979)، سرسختی روانشناختی را مجموعه ای از ویژگیهای شخصیتی می داند که در مواجهه با حوادث فشار زای زندگی به عنوان منبع مقاومت و سپری محافظ عمل می کند (وردی و همکاران، ۱۳۷۸). سرسختی سه جزء دارد که هر سه با حرف C شروع می شود. اولین C مربوط به تعهد (commitment) است. تعهد یعنی توانایی انجام یک کار و پیگیری آن. دومین C کنترل (control) را نشان می دهد. افراد دارای کنترل به جای این که بپرسند مقصر کیست، می پرسند چه می توانند بکنند. سومین C نشان دهنده مبارزه جویی (challenge) است. افراد سرسخت مبارزه جویی را بدبختی نمی دانند بلکه آن را فرصت و مجالی برای قوت بخشیدن به تواناییهای خود یا عمیق شدن ایمان خود می دانند (کیرپاتریک، 2003). سرسختی روانشناختی نقش مؤثری در سلامت روانی افراد بازی می کند. افراد سرسخت احساس مسئولیت و هدفمندی بالایی دارند، احساس مس کند بر رویدادها مسلط هستند و مشکلات را فرصتی برای رشد می دانند و نه تهدید. مجموعه این ویژگیها فرد را علیرغم قرار گرفتن در معرض عوامل استرس زا، از بیماری مصون نگه می دارد. در نتیجه افراد سرسخت توانایی بالایی برای مقابله با استرس دارند. نتایج دو تحقیق که یکی در مورد الگوی همبستگی بین سرسختی و مقیاسهای چندگانه پرسشنامه بالینی چند محوری میلون و پرسشنامه شخصیتی چند وجهی مینه سوتا و دیگری در مورد الگوی همبستگی بین سرسختی و پنج عامل پرسشنامه نئو انجام شد نشان داد که هم سرسختی کلی و هم اجزای آن یعنی تعهد، کنترل و مبارزه جویی نشان دهنده سلامت روانی بالاست (مادی، 2002). بسیاری از محققان بر این عقیده اند که وجود تفاوتهای فردی و ویژگیهای شخصیتی متفاوت واکنش افراد را نسبت به موقعیت های فشار زا متمایز می گرداند. یکی از این ویژگیهای شخصیتی برونگرایی - درونگرایی است. علیرغم این که از زمان مطرح شدن مفهوم سرسختی پژوهشگران متعددی سعی نموده اند ارتباط این سازه را با متغیرهای مهم دیگر مانند اختلالات روانی، بیماری های جسمی، ویژگیهای شخصیتی، عملکرد تحصیلی و شغلی و ... بیابند، ارتباط سرسختی روانشناختی با برونگرایی - درونگرایی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. حال آن که افراد برونگرا و درونگرا با توجه به دارا بودن خصوصیات روانی متضاد ممکن است از نظر میزان سرسختی تفاوت عمده ای با یکدیگر داشته باشند. تحقیق پارکز و رندال (1988)، از معدود تحقیقاتی است که به بررسی رابطه ویژگی شخصیتی سرسختی با برونگرایی و روان رنجور خوبی پرداخته است. نتایج تحقیق آنها نشان داد که نمره های مؤلفه های سرسختی یعنی تعهد، مبارزه جویی و کنترل با برونگرایی رابطه مثبت قوی دارند. مادی (1990) نشان داد که افراد سرسخت در روابط بین فردی فعالانه عمل می کنند و به افرادی که درجه سرسختی آنها نیز بالاست نزدیکتر می شوند (به نقل از فیضی، ۱۳۸۰).

هدف از انجام این تحقیق بررسی و مقایسه میزان سرسختی دانشجویان برونگرا و درونگرا بوده است، به بیان دیگر پژوهشگر علاقمند به پاسخگویی به این سؤال بوده که آیا عامل برونگرایی - درونگرایی می تواند بر میزان سرسختی دانشجویان تأثیر داشته باشد یا نه؟

^۱ کارشناس روانشناسی

^۲ عضو هیأت علمی گروه روانشناسی دانشگاه اصفهان

^۳ دانشجوی دکتری روانشناسی دانشگاه اصفهان

روش

تعداد ۶۰ نفر از دانشجویان مقطع کارشناسی دوره های روزانه دانشگاه اصفهان که به شیوه نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شده بودند، براساس نمره ای که در مقیاس برونگرایی - درونگرایی پرسشنامه شخصیت آیزنک (E.P.Q) به دست آورده بودند با استفاده از رتبه درصدی به دو گروه ۳۰ نفری برونگرا و درونگرا تقسیم شدند و میزان سرسختی آنان مورد مقایسه قرار گرفت. مقیاس برونگرایی E.P.Q ۴۰ آیتم دارد و مانند دیگر مقیاسهای E.P.Q سه گزینه ای است و از ۱۲ سال به بالا قابل اجراست. ندر محمدی مقدم (۱۳۷۷) پایایی مقیاس برونگرایی پرسشنامه E.P.Q را ۰/۶۳ محاسبه کرده است. برای سنجش میزان سرسختی آزمودنیها از پرسشنامه سرسختی اهواز (AHI) استفاده شد. این پرسشنامه توسط کیامرئی و همکاران (۱۳۷۷) در اهواز ساخته شد و ۲۷ آیتم ۴ گزینه ای دارد. همسانی درونی این پرسشنامه ۰/۷۶ و پایایی باز آزمون آن ۰/۸۴ محاسبه شده است (کیامرئی و همکاران، ۱۳۷۷). برای تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون t برای گروههای مستقل استفاده شد.

یافته ها

جداول ۱ و ۲ به ترتیب شاخصهای آمار توصیفی نمرات برونگرایی - درونگرایی و سرسختی دانشجویان برونگرا و درونگرا را نشان می دهد

جدول ۱ شاخصهای آمار توصیفی نمرات برونگرایی - درونگرایی دانشجویان برونگرا و درونگرا

شاخصهای آماری متغیر	میانگین	میانه	نما	انحراف معیار	واریانس	خطای معیار	کمینه	بیشینه	دامنه تغییرات
دانشجویان برونگرا	۲۶/۶۱	۲۶/۱۱	۲۶	۲/۳۲	۵/۴	۰/۴۲	۲۴	۳۲/۵	۸/۵
دانشجویان درونگرا	۲۰/۵۳	۲۲/۵	۲۳	۳/۷۶	۱۰/۰۲	۰/۵۷	۱۴	۲۳/۵	۹/۵

نتایج جدول ۱ نشان می دهد که میانگین نمرات برونگرایی - درونگرایی دانشجویان برونگرا ۲۶/۶۱ و دانشجویان درونگرا ۲۰/۵۳ بوده است.

جدول ۲ شاخصهای آمار توصیفی نمرات سرسختی دانشجویان برونگرا و درونگرا

شاخصهای آماری متغیر	میانگین	میانه	نما	انحراف معیار	واریانس	خطای معیار	کمینه	بیشینه	دامنه تغییرات
دانشجویان برونگرا	۵۵/۷	۵۵	۴۵	۱۱/۰۵	۱۲۲/۰۷	۲/۰۲	۲۹	۷۶	۴۷
دانشجویان درونگرا	۴۶/۶۶	۵۱/۳۳	۵۵	۱۱/۷۶	۱۳۸/۴۳	۲/۱۴	۱۶	۶۰	۴۴

نتایج جدول ۲ نشان می دهد که میانگین نمرات سرسختی دانشجویان برونگرا ۵۵/۷ و دانشجویان درونگرا ۴۶/۶۶ بوده است.

جدول ۳ نتایج حاصل از مقایسه میانگین نمرات سرسختی دانشجویان برونگرا و دانشجویان درونگرا را نشان می دهد.

جدول ۳: مقایسه میانگین نمرات سرسختی دانشجویان برونگرا و دانشجویان درونگرا

شاخصهای آماری متغیر	میانگین	انحراف معیار	واریانس	N	df	t	P
دانشجویان برونگرا	۵۵/۷	۱۱/۰۵	۱۲۲/۰۸	۳۰	۵۸	۳/۰۶۵	۰/۰۰۳
دانشجویان درونگرا	۴۶/۶۶	۱۱/۷۶	۱۳۸/۴۳	۳۰			

نتایج جدول ۳ نشانگر آن است که میزان سرسختی دانشجویان برونگرا با میزان سرسختی دانشجویان درونگرا تفاوت دارد ($P=0/003$) و میانگین نمرات سرسختی دانشجویان برونگرا بیشتر از میانگین نمرات سرسختی دانشجویان درونگرا است.

بحث و تفسیر

عامل برونگرایی - درونگرایی از جمله ویژگیهای شخصیتی است که می تواند بر میزان سرسختی تأثیر گذار باشد. شاید علت نتایج به دست آمده در این تحقیق مبنی بر سرسختی بیشتر دانشجویان برونگرا در مقایسه با دانشجویان درونگرا این باشد که افراد برونگرا به دلیل داشتن خصوصیتی نظیر اهل عمل بودن، علاقمندی به موضوعات محسوس، تصمیم گیری به سرعت و سهولت و... که در نقطه مقابل خصوصیات افراد درونگرا یعنی اهل تأمل بودن، علاقمندی به نیروهای نامرئی، احتیاط در تصمیم گیری و... قرار دارد، نسبت به آنها از راهبردهای مقابله ای بهتری در مواجهه با شرایط استرس زا برخوردارند.

منابع

- کیامرئی، ا، نجاریان، ب، و مهرابی زاده هنرمند، م. (۱۳۷۷). ساخت و اعتبار یابی مقیاسی برای سرسختی روانشناختی. مجله روانشناسی، ۷، ۲.
- فیضی، ع. (۱۳۸۰). بررسی رابطه بین سرسختی روانشناختی و روشهای مقابله با استرس در دانشجویان سال اول روزانه دانشگاه اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی. اصفهان: دانشگاه اصفهان.
- ندر محمدی مقدم، م. (۱۳۷۷). هنجار یابی و بررسی اعتبار و روایی پرسشنامه شخصیتی آیزینگ و اهمیت آن در تمایز و پیش بینی عضویت گروهی دانش آموزان ۱۴-۱۸ ساله عادی و مشکل دار شهرستان اردبیل. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی. اصفهان: دانشگاه اصفهان.
- وردی، م، مهرابی زاده هنرمند، م و نجاریان، ب. (۱۳۷۸). رابطه کمال گرایی و سرسختی روانشناختی با سلامت روانی و عملکرد تحصیلی. مجله علوم تربیتی و روانشناسی، ۶، ۱ و ۲.

Maddi, S.R., Khosahba, D.M., Persico, M., Lu, J., Harvey, R., and Blecker, F. (2002). The personality construct of hardiness II. Relationships with comprehensive tests of personality and psychopathology. Journal of Research in Personality, 36, 1.

Parkes, K.R., and Rendall, D. (1988). The hardy personality and its relationship to extraversion and neuroticism Personality and Individual Differences, 9, 4, 785-790.